

Reactie op internetconsultatie: strafbaarstelling verheerlijking van terrorisme

Persoonlijke reactie op het wetsvoorstel 'strafbaarstelling verheerlijking van terroristische misdrijven en steunbetuiging aan terroristische organisaties'.

1. Wat vindt u van het voorstel?

Hoewel ik het belang van een krachtige rechtsstaat en effectieve terrorismebestrijding onderschrijf, maak ik mij ernstige zorgen over dit wetsvoorstel. Het voorstel introduceert een zeer brede en vage strafbaarstelling, die een reëel risico vormt voor de vrijheid van meningsuiting, leidt tot rechtsonzekerheid en mogelijk contraproductieve maatschappelijke effecten heeft. In mijn optiek is het voorstel in strijd met artikel 7 van de Grondwet en artikel 10 EVRM.

2. Wat zijn volgens u de positieve of negatieve gevolgen?

Positieve aspecten:

- - Het voorstel beoogt maatschappelijke ontwrichting door extremisme tegen te gaan.

Negatieve gevolgen:

a. Juridische bezwaren (vage norm, botsing met grondrechten):

- De begrippen “verheerlijken” en “steun betuigen” zijn onvoldoende duidelijk omlijnd en subjectief.
- Er wordt niet geëist dat de uiting “aanzet tot” of “dreigt te leiden tot” een concreet gevaar, wat in eerdere rechtspraak van het EHRM cruciaal is gebleken.
- Er is geen objectieve ondergrens gedefinieerd voor wanneer steunbetuiging strafbaar wordt geacht.
- Het voorstel opent de deur naar willekeurige handhaving en chilling effects: burgers zullen zich uit angst voor straf terughoudend uiten, ook in kritische of academische contexten.

b. Maatschappelijke bezwaren (polarisatie en uitsluiting):

- De strafbaarstelling kan vooral impact hebben op minderheden die kritisch zijn op overheidsbeleid in conflictrijke gebieden.

- Er is een risico dat bepaalde groepen zich gediscrimineerd of gemarginaliseerd voelen als hun uitingen disproportioneel onder de loep worden genomen.
- Het voorstel bevordert eerder wantrouwen dan sociale cohesie.

c. Praktische bezwaren (handhaafbaarheid en bewijs):

- Hoe bepaalt het OM of een uiting “verheerlijkend” is, zonder in interpretatie of politieke appreciatie te vervallen?
- Het voorstel dwingt opsporingsinstanties tot inhoudelijke beoordeling van meningen, wat problematisch is in een democratische rechtsstaat.
- De bewijslast en interpretatie kunnen leiden tot onduidelijke jurisprudentie en disproportionele rechtszaken.

d. Internationale vergelijking:

- Hoewel vergelijkbare wetten bestaan in Duitsland en het VK, zijn die herhaaldelijk bekritiseerd door mensenrechtenorganisaties en leiden ze daar eveneens tot juridische onzekerheid.
- Nederland heeft traditie van terughoudendheid op het gebied van strafrechtelijk beperken van meningsuiting, die hier zonder duidelijke noodzaak wordt verlaten.

e. Risico op politieke instrumentalisering van het terrorismebegrip

- De wet koppelt strafbaarheid aan steun aan een "terroristische organisatie", maar het is de staat die bepaalt wat zo'n organisatie is. Zonder duidelijke, juridisch toetsbare criteria, kan deze kwalificatie politiek worden ingezet.
- Internationale voorbeelden laten zien hoe autoritaire regimes wetten tegen 'verheerlijking van terrorisme' gebruiken om oppositie, journalisten of ngo's het zwijgen op te leggen.
- Hoewel Nederland een rechtsstaat is, moeten we niet blind zijn voor de potentie tot misbruik in de toekomst. Wetgeving moet hier tegen bestand zijn.

3. Heeft u suggesties ter verbetering?

- Beperk de strafbaarstelling tot situaties waarin er een duidelijk en aantoonbaar verband is met het opruiende karakter van de uiting, zoals bedoeld in art. 131 Sr.
- Formuleer een nauwkeuriger delictsomschrijving, waarbij termen als “verheerlijken” juridisch toetsbaar worden gedefinieerd.
- Voeg expliciete uitzonderingen toe voor:
 - Onderwijs, journalistiek en wetenschappelijk onderzoek
 - Satire, kunstuitingen en historisch commentaar
- Voer vooraf een grondige toetsing op proportionaliteit en noodzakelijkheid uit, zoals vereist onder het EVRM.

- Onafhankelijke toetsing van de status 'terroristische organisatie: Maak expliciet dat een organisatie pas als terroristisch mag gelden wanneer deze door een rechterlijke instantie of een onafhankelijke commissie als zodanig is aangewezen, bijvoorbeeld via een openbare lijst gebaseerd op vaste criteria. *Voorkomt willekeur en politieke druk op het OM.*
- Beperking tot organisaties op een vooraf gepubliceerde lijst. Strafbaarheid geldt alleen als de organisatie is opgenomen op een wettelijk vastgestelde en openbaar toegankelijke lijst, bijvoorbeeld die van de EU of VN. Zorgt voor transparantie en rechtszekerheid.
- Onafhankelijke toetsing van de status 'terroristische organisatie. Maak expliciet dat een organisatie pas als terroristisch mag gelden wanneer deze door een rechterlijke instantie of een onafhankelijke commissie als zodanig is aangewezen, bijvoorbeeld via een openbare lijst gebaseerd op vaste criteria. Onafhankelijke toetsing van de status 'terroristische organisatie'
- Maak expliciet dat een organisatie pas als terroristisch mag gelden wanneer deze door een rechterlijke instantie of een onafhankelijke commissie als zodanig is aangewezen, bijvoorbeeld via een openbare lijst gebaseerd op vaste criteria. Voorkomt willekeur en politieke druk op het OM.
- Beperking tot organisaties op een vooraf gepubliceerde lijst. Strafbaarheid geldt alleen als de organisatie is opgenomen op een wettelijk vastgestelde en openbaar toegankelijke lijst, bijvoorbeeld die van de EU of VN. Zorgt voor transparantie en rechtszekerheid.
- Verplichte motivering in individuele zaken. De officier van justitie moet in elke zaak onderbouwen waarom de betrokken organisatie terroristisch is, gebaseerd op objectieve feiten en internationale definities. Versterkt individuele rechtsbescherming. Uitzondering voor kritische, journalistieke of academische uitingen. Neem expliciet in de wet op dat kritiek, onderzoek of verslaggeving over vermeende terroristische organisaties niet strafbaar is, zolang er geen sprake is van opruiing of daadwerkelijke steun. Beschermt persvrijheid en wetenschappelijk debat.
- Opname van een proportionaliteits- en noodzakelijkheidstoets. Verplicht de rechter om bij elke vervolging een toetsing te doen aan het EVRM (art. 10): is de beperking van de uitingsvrijheid in deze zaak proportioneel en noodzakelijk in een democratische samenleving?

Slotopmerking

Terrorismebestrijding vereist daadkracht, maar ook juridische precisie en maatschappelijke wijsheid. Dit voorstel slaagt daar in zijn huidige vorm niet in. Ik pleit daarom voor zeer sterke beperking of intrekking.

Met vriendelijke groet,

[Je Naam]

[Je woonplaats – optioneel]